

tethetjük velük. Nem szabad őket azonban elrettentenünk, megijesztenünk. Csupán olyan szintű feladatokat adjunk nekik, amelyeket meg is tudnak oldani. A szöveg tartalmát és hosszúságát is mérlegelnünk kell. A gondosan kiválasztott szöveg, a tanító átgondolt tervező munkája, a gyermekek szeretete és ismerete lehet csak az előrelépés megbízható záloga. Pozitív, de elérhető példákat kell eléjük állítanunk, amelyekből láthatják, hogy ők is képesek arra, hogy jó munkát végezzenek, megszeressék, amit csinálnak, bízzanak magukban és tudásuk fejleszthetőségében.

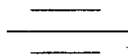
Hogyan is történik egy írott idegen nyelvű szöveg fordítása? (Hallott szövegnél kicsit más a helyzet.)

A fordító megkap egy szöveget, amely idegen nyelven írott mondatokból áll. Elővesz egy szótárt, és sorban kikeresi az ismeretlen szavakat. Az így talált magyar szavakat egymás mellé írja, és a mondat végére odateszi az írásjelet, amit az idegen nyelvű szövegben lát.

A kapott mondat értelmén nem gondolkodik, mechanikusan leírja. Így magyar szavakból álló szöveget kap ugyan, de az ilyen szöveg a legkritikább esetben nevezhető jó fordításnak. Kimaradt a jó fordításhoz elengedhetetlenül szükséges gondolkodási folyamat, az átkódolás folyamata.

Ha a tanuló már kicsit jobban ismeri a nyelvet, észreveszi a nyelvtani egységeket. Felfedezi a mondat szerkezetét. Észleli a nyelvtani formációkat: egyes szám, többes szám, jelen idő, múlt idő stb. Felismeri a nyelv felépítésnek sajátosságait. Megtanulja, hogy vannak előljárósók, elválós igekötők, vonzatok, frazeologizmusok, amelyek csak az adott nyelvre jellemzőek. Felfedezi, hogy a szavak nem egyenként értendők és fordítandók, hanem összefüggésükben. Gondolkodik, hogy az eredeti gondolatoknak megfelel-e az, amit leírt.

Azok a tanulók, akik egyébként is jobban tudnak gondolkodni, jobb fordítást is tudnak készíteni. Azok a tanulók, akik világosan, értelmesen beszélnek, és jól írnak magyarul, jobban tudnak idegen nyelvről magyarra fordítani, hiszen gondolataikat jobban meg tudják fogalmazni magyarul is, számukra az átkódolás nem jelent különösebb problémát. A fordítás tehát elválaszthatatlan a gondolkodástól, gondolkodás nélkül nem lehet fordítani. Tudatosítanunk kell a tanulóknak, hogy munkájuk végzése közben gondolkodniuk kell. Igaz, a tartós gondolkodás fárasztó, de az eredmény érdekében szükséges.

NANSZÁKNÉ DR. CSERFALVI ILONA
főiskolai tanár, a neveléstudomány kandidátusa
Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola
Debrecen

A határon túli magyar tanítók továbbképzése

A debreceni Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola több mint másfél évtizede vállalja a határon túli magyar tanítók képzését. Rendszeres látogatói a képzésnek a kárpát-aljai, az erdélyi, a vajdasági pedagógusok, de alkalmanként jelentkeznek a szlová-

kiai pedagógusok is. Elsősorban az alsó tagozatban, a kisiskolásokat tanító pedagógusokat várja az intézmény, de gyakran köszönhetjük az érdeklődők között az oktatás irányításában résztvevőket is. A továbbképzést támogatja az OM Határon túli Magyarok Főosztálya, a Pilisborosjenői Módszertani és Továbbképzési Központ, illetve ebben a tanévben az Apáczai Közalapítvány pályázata is segítette a vasárnapi iskolákban tanítókat. Az előkészítő munkában az adott ország pedagógus szövetségei vettek részt.

A továbbképzésben résztvevők száma ebben az évben elérte a 60 főt. Célkitűzése az volt, hogy a tanítókat felkészítse a 21. századi nevelés-oktatás lényegi kérdéseire: a tanulási környezet, a pedagógus szerepének, funkciójának, valamint a tanulói tevékenységek átalakítása. Tartalmi munkánk domináns elemeként jelent meg a tudástársadalom iskolájának megvalósítása a nevelés-oktatási módszerek variációinak bemutatásával. Középpontba helyeztük a tanulói szerep megvalósítását is, ahol az önálló, a felfedező, a konstruktív, az élethosszig tartó tanulás jelentőségét hangsúlyoztuk. Egyre jelentősebb szerephez jutott a differenciált, az egyénre szabott, az egyéni és páros, a csoportmunkában, a projekt módszerrel végzett oktatás is. Kiemelt helyet kapott a fejlesztő, a globális és az interkulturális nevelés problematikája is. Ráirányítottuk a figyelmet a komplex és az integrált tárgyra, a fejlesztő pedagógia aktuális témaköreire, a minőségfejlesztés módszertani kérdéseire. Mindezek akkor valósulhatnak meg, ha a pedagógusok innovatív magatartással rendelkeznek.

Ezt kívántuk elősegíteni az alábbi témakörök feldolgozásával:

A nevelés és oktatás szerepe az irodalom és a társtudományok tükrében; a differenciált óravezetés módszertani alapjai; a szociális tanulás módszerei; a szövegértő olvasás fejlesztése; az írásbeli számonkérés feladattípusai; a testnevelés, a technika tanításának új módszerei; alternatívák az olvasás- és írástanításban; a környezetismeret tantárgy oktatási-nevelési folyamatában alkalmazható módszerek; a természettudományos szemlélet lehetőségei, módszerei; a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett tanulókkal való foglalkozás speciális módszerei; a Gyakorló Ált. Iskola bemutatása; a kritikai gondolkodás fejlesztése szövegfeldolgozással; műelemzési lehetőségek az alsó tagozatban; az írásbeli szövegalkotás lehetőségei; a Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola Könyvtárának bemutatása; magyarságismeret az általános iskolában; a magyar jelképekről, gondolkodásmódról.

A továbbképzésbe bekapcsolódott a főiskola valamennyi tanszéke, könyvtára és gyakorló iskolája. A résztvevők oktatási segédanyagokat, tankönyveket, feladatlapokat, módszertani anyagokat kaptak, amelyeket a későbbi munkájukban hasznosítani tudnak.

A tanítók belső igényeként jelentkezett, hogy miként lehetne megteremteni a hatékony iskolát, hogyan lehetne sikeres munkát végezni. Ennek feltételei: a tanulók személyiségének ismerete, a pedagógus-tanuló-szülő együttműködésének korszerű formája, tevékenységüket, aktivitásukat orientáló módszerek, a tehetséggondozás, a kreativitás, a vezetés demokratizálása, a pedagógusok munkakultúrájának fejlesztése.

Új elem volt a továbbképzésünkben, hogy önálló csoportként dolgoztak a vasárnapi iskolákban tanító pedagógusok. Célunk, hogy a szórványban élő, dolgozó pedagógusok a magyar nyelv oktatását korszerűen, színvonalasan tudják végezni. Ezt segítette a képzés alábbi tematikája:

Beszédművelés, a helyes ejtés tanítása, gyakorlása, a beszédfejlesztés, szókincsfejlesztés, szövegalkotás és kommunikációs helyzetgyakorlatok. Köznapi beszédhelyzetek, illem. Szólások, közmondások, mondókák, népi játékok az anyanyelvhasználat szolgálá-

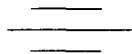
tában. A magyar népdal jellemzői, stílusrétegei. A népdal élete az iskolai közösségben. Énekes népszokások, dramatikus játékok tanítása. Szövegértelmezési gyakorlatok, a szövegértő olvasás fejlesztésének eljárásai. Gyermekversgyűjtemények, gyermekkönyvek, CD-k ismertetése. A hangszeres magyar népzene, népi hangszerek tanításának lehetőségei. A magyar népzene és műzene. A KFRTKF Könyvtárának bemutatása. Olvasásgyakorlási módok, az olvasási kedv ébresztése. Írás- és helyesírástanítás alapjai. Magyar népi gyermekjátékdalok. A népi játékok szerepe ma. Választható fakultációk: gyermekjátéktanulás, népdaltanulás.

Ezt a kezdeményezésünket is tovább szeretnénk folytatni. A gyakorlatra orientált képzés érdeklődést, aktivitást és nagy tetszést váltott ki a hallgatók körében.

A továbbképzés a tanítók módszertani fóruma volt. Az előadások témája, a látogatók, a fórumok a pedagógia elméletének és gyakorlatának korszerű variációit sorakoztatta fel, felkínálta az alkalmazás lehetőségeit a módszerek kipróbálására, megvalósítására, a pedagógusok szemléletmódjának változtatására.

A továbbképzéshez kapcsolódó szabadidős tevékenységek tapasztalatokat, élményeket nyújtottak, csoportéletet alakítottak, baráti közösségeket formáltak, és további szakmai kapcsolatokat indukáltak.

Meggyőződésünk, hogy így kell ezt csinálni! Vagy másképp? A lehetőségekhez képest minél jobban!

VASS LÁSZLÓ
főiskolai docens
SZTE Juhász Gyula Tanárképző Főiskolai Kar
Szeged

Galaxisról galaxisra

– AZ INTERNETGENERÁCIÓ FELEMELKEDÉSE –

„A médium maga az üzenet.”

Ebben a rövid írásomban DON TAPSCOTT: *Digitális gyermekkor. Az Internetgeneráció felemelkedése. Információs Társadalom kicsiknek és nagyon nagyoknak*. Inforum, Kossuth Kiadó, Budapest, 2001. című művét kívánom bemutatni, esetenként egy-egy mini-kommentárral.

Ez a kötet az interneten íródott. A szerző és csoportja „hat földrészen élő több száz gyermeket és felnőttet vont be a munkába. A könyv elemzését, vázlatának felépítését és szerkesztését olyan kutatói együttes végezte, amely megosztott digitális munkahelyen, elektronikus levelezés és számítógépes konferenciabeszélgetés segítségével dolgozott. A könyv legfőbb forrása a világháló volt” – olvasható bevezetesként (5). A munkában részt vevő gyerekek gyakorlatilag TAPSCOTT társszerzőinek tekinthetők.